

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः ॥
हरिः ॐ

5.7 पञ्चमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः-उपानुवाक्या

Contents

5.7 पञ्चमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः-उपानुवाक्यावशिष्टकर्मनिरूपणं

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ॐ

5.7 पञ्चमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः-उपानुवाक्यावशिष्टकर्मनिरूपणं

5.7 पञ्चमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः-उपानुवाक्यावशिष्टकर्मनिरूपणं

TS 5.7.1.1

यः । वै । अयथादेवतमित्ययथा-देवतम् । अग्निम् । चिनुते । एति । देवताभ्यः । वृश्च्यते ।
पापीयान् । भवति । यः । यथादेवतमिति यथा - देवतम् । न । देवताभ्यः । एति । वृश्च्यते
। वसीयान् । भवति । आग्नेय्या । गायत्रिया । प्रथमाम् । चित्तिम् । अभीति । मृशेत् ।
त्रिष्टुभाः । द्वितीयाम् । जगत्या । तृतीयाम् । अनुष्टुभेत्यनु - स्तुभा । चतुर्थाम् । पङ्क्त्या ।
पञ्चमीम् । यथादेवतमिति यथा - देवतम् । एव । अग्निम् । चिनुते । न । देवताभ्यः । एति
। वृश्च्यते । वसीयान् । भवति । इडाये । वै । एषा । विभक्तिरिति वि - भक्तिः । पशवः
। इडा । पशुभिरिति पशु-भिः । एनम् । 1

TS 5.7.1.2

चिनुते । यः । वै । प्रजापतय इति प्रजा - पतये । प्रतिप्रोच्येति प्रति - प्रोच्य । अग्निम्
। चिनोति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अश्वौ । अभितः । तिष्ठेताम् । कृष्णः
। उत्तरत इत्युत् - तरतः । श्वेतः । दक्षिणः । तौ । आलभ्येत्या - लभ्य । इष्टकाः ।
उपेति । दुह्यात् । एतत् । वै । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । रूपम् । प्राजापत्य इति

प्राजा - पुत्यः । अश्वः । साक्षादिति स - अक्षात् । एव । प्रजापतय इति प्रजा - पुत्ये । प्रतिप्रोच्येति प्रति - प्रोच्यं । अग्निम् । चिनोति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । एतत् । वै । अहः । रूपम् । यत् । श्वेतः । अश्वः । रात्रियै । कृष्णः । एतत् । अहः । 2

TS 5.7.1.3

रूपम् । यत् । इष्टकाः । रात्रियै । पुरीषम् । इष्टकाः । उपधास्यन्नित्युप - धास्यन् । श्वेतम् । अश्वम् । अभीति । मृशेत् । पुरीषम् । उपधास्यन्नित्युप - धास्यन् । कृष्णम् । अहोरात्राभ्यामित्यहः - रात्राभ्याम् । एव । एनम् । चिनुते । हिरण्यपात्रमिति हिरण्यपात्रम् । मधोः । पूर्णम् । दुदाति । मध्व्यः । असानि । इति । सौर्या । चित्रवत्येति चित्रवत्या । अवेति । ईक्षते । चित्रम् । एव । भवति । मद्ध्यन्दिने । अश्वम् । अवेति । प्रापयति । असौ । वै । आदित्यः । इन्द्रः । एषः । प्रजापतिरिति प्रजापतिः । प्राजापत्य इति प्राजा - पुत्यः । अश्वः । तम् । एव । साक्षादिति स - अक्षात् । ऋद्धोति ॥ 3

(एन - मेतदहो - ऽष्टाचत्वारिंशच्च) (A1)

TS 5.7.2.1

त्वाम् । अग्ने । वृषभम् । चेकितानम् । पुनः । युवानम् । जनयन् । उपागामित्युप- आगाम् ॥ अस्थूरि । नः । गार्हपत्यानीति गार्ह - पत्यानि । सन्तु । तिग्मेन । नः । ब्रह्मणा । समिति । शिशुधि ॥ पशवः । वै । एते । यत् । इष्टकाः । चित्याचिंत्यामिति चित्या - चित्याम् । ऋषभम् । उपेति । दुधाति । मिथुनम् । एव । अस्य । तत् । यज्ञे । करोति । प्रजननायेति प्र - जननाय । तस्मात् । यूथेयूथ इति यूथे - यूथे । ऋषभः ॥ सवत्सरस्येति सं - वत्सरस्यं । प्रतिमामिति प्रति - माम् । याम् । त्वा । रात्रि । उपासत इत्युप - आसते ॥ प्रजामिति प्र- जाम् । सुवीरामिति सु - वीराम् । कृत्वा । विश्वम् । आयुः । वीति । अश्ववत् ॥ प्राजापत्यामिति प्राजा - पत्याम् । 4

TS 5.7.2.2

ए॒ताम् । उ॒पेति॑ । दु॒धाति॑ । इ॒यम् । वा॒व । ए॒षा । ए॒काष्ट॑केत्येक - अ॒ष्टका॑ । यत् । ए॒व ।
। ए॒काष्ट॑कायामित्येक - अ॒ष्टकाया॑म् । अ॒न्नम् । क्रि॒यते॑ । तत् । ए॒व । ए॒तया॑ । अ॒वेति॑ ।
रु॒न्धे । ए॒षा । वै । प्र॒जाप॑तेरिति प्र॒जा - प॒तेः । का॒मदु॑घेति काम - दु॒घा । तया॑ । ए॒व ।
यज॑मानः । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । अ॒ग्निम् । दु॒हे । येन॑ । दे॒वाः । ज्योति॑षा । ऊ॒र्ध्वाः ।
उ॒दाय॑न्नित्युत् - आ॒यन् । येन॑ । आ॒दित्याः । वस॑वः । येन॑ । रु॒द्राः ॥ येन॑ । अ॒ङ्गिर॑सः ।
म॒हिमा॑नम् । आ॒न॒शुः । तेन॑ । ए॒तु । यज॑मानः । स्व॒स्ति ॥ सु॒वर्गा॑येति सु॒वः - गा॒य । वै
। ए॒षः । लो॒काय॑ । 5

TS 5.7.2.3

ची॒यते॑ । यत् । अ॒ग्निः । येन॑ । दे॒वाः । ज्योति॑षा । उ॒र्ध्वाः । उ॒दाय॑न्नित्युत्-आ॒यन् । इति॑
। उ॒ख्यम् । स॒मिति॑ । इ॒न्धे । इ॒ष्टकाः॑ । ए॒व । ए॒ताः । उ॒पेति॑ । ध॒त्ते । वा॒नस्प॑त्याः ।
सु॒वर्ग॑स्येति सु॒वः - ग॒स्य । लो॒कस्य॑ । स॒मष्ट्या॑ इति सं - अ॒ष्ट्यै । श॒तायु॑धायेति श॒त - आ॒युधा॑य
। श॒तवी॑र्यायेति श॒त - वी॒र्या॑य । श॒तोत॑य इति श॒त - ऊ॒तये॑ । अ॒भिमा॑तिषाह इत्य॑भिमाति -
सा॒हे ॥ श॒तम् । यः । नः॑ । श॒रदः॑ । अ॒जीता॑न् । इन्द्रः॑ । ने॒षत् । अ॒तीति॑ । दु॒रिता॑नीति
दुः - इ॒तानि॑ । वि॒श्वा ॥ ये । च॒त्वारः॑ । प॒थयः॑ । दे॒व्याना॑ इति दे॒व - या॒नाः । अ॒न्त॒रा ।
द्या॒वापृ॑थि॒वी इति॑ द्या॒वा - पृ॒थि॒वी । वि॒यन्ती॑ति वि - यन्ति॑ ॥ तेषा॑म् । यः । अ॒ज्या॑निम् ।
अ॒जीति॑म् । आ॒वहा॑दित्या॑ - वहा॑त् । तस्मै॑ । नः॑ । दे॒वाः । 6

TS 5.7.2.4

परी॑ति । दु॒त्त । इ॒ह । सर्वे॑ ॥ ग्री॒ष्मः । हे॒मन्तः॑ । उ॒त । नः॑ । व॒सन्तः॑ । श॒रत् । व॒रु॒षाः ।
सु॒वित॑म् । नः॑ । अ॒स्तु ॥ तेषा॑म् । ऋ॒तूना॑म् । श॒तशार॑दानामिति श॒त - शा॒रदा॑नाम् । नि॒वा॒त
इति॑ नि - वा॒ते । ए॒षाम् । अ॒भये॑ । स्या॑म् ॥ इ॒दुव॑त्स॒राये॑तीदु - व॒त्स॒राय॑ । प॒रिव॑त्स॒राये॑ति

परि - वृ॒थ्स॒राय॑ । स॒वृ॒थ्स॒राये॑ति॒ सं - वृ॒थ्स॒राय॑ । कृ॒णु॒त । बृ॒हत् । नमः॑ ॥ ते॒षा॑म् । व॒यम् ।
सु॒म॒तावि॑ति॒ सु - म॒तौ । य॒ज्ञिया॑नाम् । ज्योक् । अ॒जी॒ताः । अ॒ह॒ताः । स्या॒म् ॥ भ॒द्रात् ।
नः॑ । श्रेयः॑ । स॒मि॒ति॒ । अ॒नै॒ष्ट । दे॒वाः । त्वय्या॑ । अ॒व॒सेन॑ । स॒मि॒ति॒ । अ॒शी॒म॒हि । त्वा॒
॥ सः॑ । नः॑ । म॒यो॒भूरि॑ति॒ मयः॑-भूः । पि॒तो इति॑ । 7

TS 5.7.2.5

ए॒ति॒ । वि॒श॒स्व । शम् । तो॒काय॑ । त॒नुवै॑ । स्यो॒नः ॥ अ॒ज्या॑नीः । ए॒ताः । उ॒पे॒ति॒ ।
दु॒धा॒ति॒ । ए॒ताः । वै । दे॒वताः॑ । अ॒प॒रा॒जिता॑ इत्य॒प॒रा - जि॒ताः । ताः । ए॒व । प्रे॒ति॒ ।
वि॒श॒ति॒ । न । ए॒व । जी॒य॒ते । ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒न॒ इति॑ ब्र॒ह्म - वा॒दि॒नः । व॒द॒न्ति॒ । यत् । अ॒र्ध॒मा॒सा
इत्य॑र्ध - मा॒साः । मा॒साः । ऋ॒त॒वः । स॒वृ॒थ्स॒र इति॑ सं - वृ॒थ्स॒रः । ओष॑धीः । प॒च॒न्ति॒
। अथ॑ । क॒स्मा॑त् । अ॒न्या॒भ्यः । दे॒वता॑भ्यः । आ॒ग्र॒य॒णम् । नि॒रि॒ति॒ । उ॒प्य॒ते । इति॑ ।
ए॒ताः । हि । तत् । दे॒वताः॑ । उ॒द॒ज॒य॒न्ति॒यु॒त् - अ॒ज॒य॒न् । यत् । ऋ॒तु॒भ्य॒ इत्यृ॒तु॒भ्यः ।
नि॒र्व॒पे॒दि॒ति॒ निः - व॒पे॒त् । दे॒वता॑भ्यः । स॒म॒द॒मि॒ति॒ स - म॒द॒म् । दु॒द्ध॒यात् । आ॒ग्र॒य॒णम् ()
। नि॒रु॒प्ये॒ति॒ निः - उ॒प्य॑ । ए॒ताः । आ॒हु॒ती॒रि॒त्या- हु॒तीः । जु॒हो॒ति॒ । अ॒र्ध॒मा॒सानि॒त्य॑र्ध -
मा॒सान् । ए॒व । मा॒सान् । ऋ॒तून् । स॒वृ॒थ्स॒रमि॑ति॒ सं - वृ॒थ्स॒रम् । प्री॒णा॒ति॒ । न । दे॒वता॑भ्यः
। स॒म॒द॒मि॒ति॒ स - म॒द॒म् । दु॒धा॒ति॒ । भ॒द्रात् । नः॑ । श्रेयः॑ । स॒मि॒ति॒ । अ॒नै॒ष्ट । दे॒वाः
। इति॑ । आ॒ह । हु॒ता॒द्या॒ये॒ति॒ हु॒त - अ॒द्या॑य । य॒ज॒मान॑स्य । अ॒प॒रा॒भावा॒ये॒त्य॒प॒रा - भा॒वा॒य ॥ 8

(प्र॒जा॒प॒त्यां - लो॒काय॑ - दे॒वाः - पि॒तो - द॒ध्या॒दा॒ग्र॒य॒णं - पञ्च॑वि॒ंश॒तिश्च) (A2)

TS 5.7.3.1

इ॒न्द्र॑स्य । व॒ज्रः॑ । अ॒सि॒ । वा॒र्त्र॒घ्न इति॑ वा॒र्त्र - घ्नः॑ । त॒नू॒पा इति॑ त॒नू - पाः॑ । नः॑ ।
प्र॒ति॒स्प॒श इति॑ प्र॒ति - स्प॒शः॑ ॥ यः॑ । नः॑ । पु॒र॒स्ता॑त् । दु॒क्षि॒ण॒तः । प॒श्चा॒त् । उ॒त्त॒र॒त इत्यु॑त्
- त॒र॒तः । अ॒घा॒युरि॒त्य॑घ - युः॑ । अ॒भि॒दा॒स॒ती॒त्य॑भि - दा॒स॒ति॒ । ए॒तम् । सः॑ । अ॒श्मा॑नम्

। ऋच्छतु ॥ देवासुरा इति देव - असुराः । संयत्ता इति सं - यत्ताः । आसन्न । ते । असुराः । दिग्भ्य इति दिक्-भ्यः । एति । अबाधन्त । तान् । देवाः । इष्वा । च । वज्रेण । च । अपेति । अनुदन्त । यत् । वज्रिणीः । उपदधातीत्युप-दधाति । इष्वा । च । एव । तत् । वज्रेण । च । यजमानः । भ्रातृव्यान् । अपेति । नुदते । दिक्षु । उपेति । 9

TS 5.7.3.2

दधाति । देवपुरा इति देव - पुराः । एव । एताः । तनूपानीरिति तनू - पानीः । परीति । ऊहते । अग्नाविष्णू इत्यग्ना - विष्णू । सजोषसेति स - जोषसा । इमाः । वर्द्धन्तु । वाम् । गिरः ॥ द्युमैः । वाजेभिः । एति । गतम् ॥ ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म - वादिनः । वर्द्धन्ति । यत् । न । देवतायै । जुहति । अथ । किदेवत्येति किं - देवत्या । वसोः । धारा । इति । अग्निः । वसुः । तस्य । एषा । धारा । विष्णुः । वसुः । तस्य । एषा । धारा । आग्नावैष्णव्येत्याग्ना - वैष्णव्या । ऋचा । वसोः । धाराम् । जुहोति । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । एव । एनौ । समिति । अर्द्धयति । अथो इति । एताम् । 10

TS 5.7.3.3

एव । आहुतिमित्या - हुतिम् । आयतनवतीमित्यायतन - वतीम् । करोति । यत्काम इति यत् - कामः । एनाम् । जुहोति । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्य । एते इति । तनुवौ । घोरा । अन्या । शिवा । अन्या । यत् । शतरुद्रीयमिति शत-रुद्रीयम् । जुहोति । या । एव । अस्य । घोरा । तनूः । ताम् । तेन । शमयति । यत् । वसोः । धाराम् । जुहोति । या । एव । अस्य । शिवा । तनूः । ताम् । तेन । प्रीणाति । यः । वै । वसोः । धारायै । 11

TS 5.7.3.4

प्रतिष्ठामिति प्रति - स्थाम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यत् । आज्यम् । उच्छिष्येतेत्युत्

- शिष्येत । तस्मिन् । ब्रह्मौदनमिति ब्रह्म - ओदनम् । पचेत् । तम् । ब्राह्मणाः । चत्वारः । प्रेति । अश्रीयुः । एषः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । यत् । ब्राह्मणः । एषा । खलु । वै । अग्नेः । प्रिया । तनूः । यत् । वैश्वानरः । प्रियायाम् । एव । एनाम् । तनुवाम् । प्रतीति । स्थापयति । चतस्रः । धेनूः । दद्यात् । ताभिः । एव । यजमानः । अमुष्मिन् । लोके । अग्निम् । दुहे ॥ 12

(उपै - तां - धारायै - षट्त्वारिंशच्च) (A3)

TS 5.7.4.1

चित्तिम् । जुहोमि । मनसा । घृतेन । इति । आह । अदाभ्या । वै । नाम । एषा । आहुतिरित्याहुतिः । वैश्वकर्मणीति वैश्व - कर्मणी । न । एनम् । चिक्यान्म् । भ्रातृव्यः । दध्नोति । अथो इति । देवताः । एव । अवेति । रुन्धे । अग्ने । तम् । अद्य । इति । पङ्क्त्या । जुहोति । पङ्क्त्या । आहुत्येत्या - हुत्या । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एति । रभते । सप्त । ते । अग्ने । समिध इति सं - इधः । सप्त । जिह्वाः । इति । आह । होत्राः । एव । अवेति । रुन्धे । अग्निः । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । भागधेयमिति भाग - धेयम् । 13

TS 5.7.4.2

इच्छमानः । तस्मै । एतत् । भागधेयमिति भाग - धेयम् । प्रेति । अयच्छन् । एतत् । वै । अग्नेः । अग्निहोत्रमित्यग्नि - होत्रम् । एतरहि । खलु । वै । एषः । जातः । यरहि । सर्वः । चितः । जाताय । एव । अस्मै । अन्नम् । अपीति । दधाति । सः । एनम् । प्रीतः । प्रीणाति । वसीयान् । भवति । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । यत् । एषः । गार्हपत्य इति गार्ह-पत्यः । चीयते । अथ । क्व । अस्त्य । आहवनीय इत्या - हवनीयः । इति । असौ । आदित्यः । इति । ब्रूयात् । एतस्मिन् । हि । सर्वाभ्यः । देवताभ्यः । जुहति । 14

TS 5.7.4.3

यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् । अ॒ग्निम् । चि॒नुते । सा॒क्षादि॑तिं स - अ॒क्षात् । ए॒व । दे॒वताः॑ । ऋ॒द्धोति॑ । अ॒ग्ने । य॒शस्वि॑न् । य॒शसा॑ । इ॒मम् । अ॒र्पय॑ । इन्द्रा॑वती॒मितीन्द्र॑ - व॒तीम् । अप॑चिती॒मित्यप॑ - चि॒तीम् । इ॒ह । ए॒ति । व॒ह ॥ अ॒यम् । मू॒र्धा । प॒रमे॑ष्ठी । सु॒वर्चा॑ इति॑ सु - वर्चाः॑ । स॒मा॒नाना॑म् । उ॒त्तम॑श्लोक॒ इत्यु॑त्तम - श्लो॒कः । अ॒स्तु ॥ भ॒द्रम् । प॒श्यन्तः॑ । उपे॑ति । से॒दुः । अ॒ग्ने । तपः॑ । दी॒क्षाम् । ऋष॑यः । सु॒वर्वि॑दु इति॑ सुवः - वि॒दः ॥ ततः॑ । क्षु॒त्रम् । ब॒लम् । ओजः॑ । च । जा॒तम् । तत् । अ॒स्मै । दे॒वाः । अ॒भि । स॒मिति॑ । न॒मन्तु ॥ धा॒ता । वि॒धा॒तेति॑ वि - धा॒ता । प॒रमा॑ । 15

TS 5.7.4.4

उ॒त । स॒दृङ्गि॑तिं सं - दृक् । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । प॒रमे॑ष्ठी । वि॒राजे॑ति वि - राजा॑ ॥ स्तो॒माः । छ॒न्दा॑सि । नि॒विदु॑ इति॑ नि - वि॒दः । मे । आ॒हुः । ए॒तस्मै॑ । रा॒ष्ट्रम् । अ॒भि । स॒मिति॑ । न॒मा॒म् ॥ अ॒भ्याव॑र्तद्ध॒मित्य॑भि - आ॒वर्त॑द्धम् । उपे॑ति । मा । ए॒ति । इ॒त् । सा॒कम् । अ॒यम् । शा॒स्ता । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । वः । अ॒स्तु ॥ अ॒स्य । वि॒ज्ञान॑मिति॑ वि - ज्ञान॑म् । अनु॑ । स॒मिति॑ । र॒भ॒द्धम् । इ॒मम् । प॒श्चात् । अ॒न्विति॑ । जी॒वा॒थ । सर्वे॑ ॥ रा॒ष्ट्रभृ॑त इति॑ रा॒ष्ट्र - भृ॑तः । ए॒ताः । उपे॑ति । दु॒धा॒ति । ए॒षा । वै । अ॒ग्नेः । चि॒तिः । रा॒ष्ट्रभृ॑दिति॑ रा॒ष्ट्र - भृ॑त् । तया॑ । ए॒व । अ॒स्मिन् । रा॒ष्ट्रम् । दु॒धा॒ति () । रा॒ष्ट्रम् । ए॒व । भ॒वति॑ । न । अ॒स्मात् । रा॒ष्ट्रम् । भ्र॒श॒ते ॥ 16

(भा॒ग॒धेयं॑ - जु॒ह्वंति॑ - प॒रमा॑ - रा॒ष्ट्रं द॑धाति - स॒प्त च॑) (A4)

TS 5.7.5.1

यथा॑ । वै । पु॒त्रः । जा॒तः । म्रि॒यते॑ । ए॒वम् । वै । ए॒षः । म्रि॒यते॑ । यस्य॑ । अ॒ग्निः । उ॒ख्यः । उ॒द्वाय॑तीयुत् - वा॒यति॑ । यत् । निर्म॑न्थ्यमिति॑ निः - म॒न्थ्यम् । कुर्या॑त् । वी॒ति ।

छिन्धात् । भ्रातृव्यम् । अस्मै । जनयेत् । सः । एव । पुनः । परीद्व्य इति परि-इद्व्यः ।
 स्वात् । एव । एनम् । योनेः । जनयति । न । अस्मै । भ्रातृव्यम् । जनयति । तमः ।
 वै । एतम् । गृह्णाति । यस्य । अग्निः । उख्यः । उद्वायतीत्युत् - वायति । मृत्युः । तमः ।
 । कृष्णम् । वासः । कृष्णा । धेनुः । दक्षिणा । तमसा । 17

TS 5.7.5.2

एव । तमः । मृत्युम् । अपेति । हृते । हिरण्यम् । ददाति । ज्योतिः । वै । हिरण्यम् ।
 ज्योतिषा । एव । तमः । अपेति । हृते । अथो इति । तेजः । वै । हिरण्यम् । तेजः ।
 एव । आत्मन् । धृते । सुवः । न । घर्मः । स्वाहा । सुवः । न । अर्कः । स्वाहा ।
 सुवः । न । शुक्रः । स्वाहा । सुवः । न । ज्योतिः । स्वाहा । सुवः । न । सूर्यः ।
 स्वाहा । अर्कः । वै । एषः । यत् । अग्निः । असौ । आदित्यः । 18

TS 5.7.5.3

अश्वमेध इत्यश्व - मेधः । यत् । एताः । आहुतीरित्या - हुतीः । जुहोति । अर्काश्वमेधयोरित्यर्क -
 अश्वमेधयोः । एव । ज्योतींषि । समिति । दुधाति । एषः । ह । तु । वै । अर्काश्वमेधीत्यर्क-
 अश्वमेधी । यस्य । एतत् । अग्नौ । क्रियते । आपः । वै । इदम् । अग्रे । सलिलम् ।
 । आसीत् । सः । एताम् । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । प्रथमाम् । चितिम् । अपश्यत् ।
 । ताम् । उपेति । अधत् । तत् । इयम् । अभवत् । तम् । विश्वकर्मेति विश्व - कर्मा ।
 अब्रवीत् । उपेति । त्वा । एति । अयानि । इति । न । इह । लोकः । अस्ति । इति । 19

TS 5.7.5.4

अब्रवीत् । सः । एताम् । द्वितीयाम् । चितिम् । अपश्यत् । ताम् । उपेति । अधत् । तत् ।
 । अन्तरिक्षम् । अभवत् । सः । यज्ञः । प्रजापतिमिति प्रजा - पतिम् । अब्रवीत् । उपेति ।
 । त्वा । एति । अयानि । इति । न । इह । लोकः । अस्ति । इति । अब्रवीत् । सः ।

विश्वक॑र्माण॒मिति॑ विश्व-क॒र्माण॒म् । अब्र॑वीत् । उपेति॑ । त्वा॒ । एति॑ । अ॒या॒नि । इति॑ । केन॑
। मा॒ । उपैष्य॑सीत्युप - ऐष्य॑सि । इति॑ । दि॒श्या॑भिः । इति॑ । अब्र॑वीत् । तम् । दि॒श्या॑भिः
। उपैदि॑त्युप - ऐत् । ताः । उपेति॑ । अध॑त्त । ताः । दि॒शः । 20

TS 5.7.5.5

अ॒भ॒व॒न् । सः । प॒र॒मे॒ष्ठी । प्र॒जाप॑तिमिति॑ प्र॒जा-प॑तिम् । अब्र॑वीत् । उपेति॑ । त्वा॒ । एति॑ ।
अ॒या॒नि । इति॑ । न । इ॒ह । लो॒कः । अ॒स्ति । इति॑ । अब्र॑वीत् । सः । विश्वक॑र्माण॒मिति॑
विश्व - क॒र्माण॒म् । च॒ । य॒ज्ञम् । च॒ । अब्र॑वीत् । उपेति॑ । वा॒म् । एति॑ । अ॒या॒नि । इति॑
। न । इ॒ह । लो॒कः । अ॒स्ति । इति॑ । अब्रू॑ताम् । सः । ए॒ताम् । तृतीया॑म् । चि॒तिम्
। अ॒प॒श्यत् । ताम् । उपेति॑ । अध॑त्त । तत् । अ॒सौ । अ॒भ॒वत् । सः । आ॒दि॒त्यः ।
प्र॒जाप॑तिमिति॑ प्र॒जा-प॑तिम् । अब्र॑वीत् । उपेति॑ । त्वा॒ । 21

TS 5.7.5.6

एति॑ । अ॒या॒नि । इति॑ । न । इ॒ह । लो॒कः । अ॒स्ति । इति॑ । अब्र॑वीत् । सः ।
विश्वक॑र्माण॒मिति॑ विश्व - क॒र्माण॒म् । च॒ । य॒ज्ञम् । च॒ । अब्र॑वीत् । उपेति॑ । वा॒म् । एति॑ ।
अ॒या॒नि । इति॑ । न । इ॒ह । लो॒कः । अ॒स्ति । इति॑ । अब्रू॑ताम् । सः । प॒र॒मे॒ष्ठिन॑म् ।
अब्र॑वीत् । उपेति॑ । त्वा॒ । एति॑ । अ॒या॒नि । इति॑ । केन॑ । मा॒ । उपैष्य॑सीत्युप - ऐष्य॑सि ।
इति॑ । लो॒कं॒पृ॒णयेति॑ लोकं - पृ॒णया॑ । इति॑ । अब्र॑वीत् । तम् । लो॒कं॒पृ॒णयेति॑ लोकं - पृ॒णया॑
। उपैदि॑त्युप - ऐत् । तस्मा॑त् । अया॑तया॒ग्नीत्यया॑त - या॒ग्नी । लो॒कं॒पृ॒णेति॑ लोकं - पृ॒णा ।
अया॑तया॒मेत्यया॑त - या॒मा । हि । अ॒सौ । 22

TS 5.7.5.7

आ॒दि॒त्यः । तान् । ऋष॑यः । अ॒ब्रुव॑न् । उपेति॑ । वः । एति॑ । अ॒या॒म् । इति॑ । केन॑ । नः
। उपैष्य॑थेत्युप - ऐष्य॑थ । इति॑ । भू॒म्ना । इति॑ । अ॒ब्रुव॑न् । तान् । द्वाभ्या॑म् । चि॒तीभ्या॑मिति॑

चि॒तिं - भ्या॒म् । उ॒पाय॒न्नित्यु॑प - आय॒न्नं । सः । पञ्च॑चि॒तीक॑ इति॒ पञ्च॑-चि॒तीकः॑ । समि॒तिं ।
अ॒प॒द्य॒त् । यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । भू॒यान् । ए॒व । भ॒व॒ति । अ॒भी॒तिं
। इ॒मान् । लो॒कान् । ज॒य॒ति । वि॒दुः । ए॒नम् । दे॒वाः । अ॒थो इति॑ । ए॒तासा॑म् । ए॒व ।
दे॒वता॑नाम् । सायु॑ज्यम् । गृ॒च्छ॒ति ॥ 23

(तम॑सा - ऽऽदि॒त्यो - ऽस्ती॑ति - दि॒शं - आदि॒त्यः प्र॒जाप॑तिमब्रवीदुप॑ त्वा - ऽसौ - पञ्च॑चत्वारि॑शच्च)
(A5)

TS 5.7.6.1

वयं॑ । वै । अ॒ग्निः । यत् । अ॒ग्नि॒चि॒दित्य॑ग्नि - चि॒त् । प॒क्षि॒णः । अ॒श्री॒यात् । तम् । ए॒व
। अ॒ग्निम् । अ॒द्यात् । आ॒र्तिम् । ए॒ति । ऋ॒च्छेत् । सँव॑त्स॒रमि॑ति सं - व॒त्स॒रम् । व्र॒तम् ।
च॒रेत् । सँव॑त्स॒रमि॑ति सं - व॒त्स॒रम् । हि । व्र॒तम् । न । अ॒ती॒तिं । प॒शुः । वै । ए॒षः ।
यत् । अ॒ग्निः । हि॒नस्ति॑ । खलु॑ । वै । तम् । प॒शुः । यः । ए॒नम् । पु॒रस्ता॑त् । प्र॒त्यञ्च॑म्
। उ॒प॒च॒र॒तीत्यु॑प - च॒र॒ति । तस्मा॑त् । प॒श्चात् । प्रा॒ङ् । उ॒प॒च॒र्य॑ इत्यु॑प - च॒र्यः । आ॒त्म॒नः ।
अहि॑ःसायै । तेजः॑ । अ॒सि । तेजः॑ । मे । य॒च्छ । पृ॒थि॒वीम् । य॒च्छ । 24

TS 5.7.6.2

पृ॒थि॒व्यै । मा॒ । पा॒हि । ज्यो॑तिः । अ॒सि । ज्यो॑तिः । मे । य॒च्छ । अ॒न्तरि॑क्षम् । य॒च्छ
। अ॒न्तरि॑क्षात् । मा॒ । पा॒हि । सु॒वः । अ॒सि । सु॒वः । मे । य॒च्छ । दि॒वम् । य॒च्छ ।
दि॒वः । मा॒ । पा॒हि । इति॑ । आ॒ह । ए॒ताभिः॑ । वै । इ॒मे । लो॒काः । वि॒धृ॒ता इति॑ वि -
धृ॒ताः । यत् । ए॒ताः । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प - द॒धा॒ति । ए॒षाम् । लो॒काना॑म् । वि॒धृ॒त्या इति॑ वि -
धृ॒त्यै । स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णा इति॑ स्वयं - आ॒तृ॒ण्णाः । उ॒प॒धा॒येत्यु॑प - धा॒यं । हि॒र॒ण्ये॒ष्ट॒का इति॑ हि॒र॒ण्य
- इ॒ष्ट॒काः । उ॒पे॒ति । दु॒धा॒ति । इ॒मे । वै । लो॒काः । स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णा इति॑ स्वयं-आ॒तृ॒ण्णाः ।
ज्यो॑तिः । हि॒र॒ण्यम् । यत् । स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णा इति॑ स्वयं - आ॒तृ॒ण्णाः । उ॒प॒धा॒येत्यु॑प - धा॒यं । 25

TS 5.7.6.3

हिरण्येष्टका इति हिरण्य - इष्टकाः । उपदधातीत्युप - दधाति । इमान् । एव । एताभिः ।
 लोकान् । ज्योतिष्मतः । कुरुते । अथो इति । एताभिः । एव । अस्मै । इमे । लोकाः
 । प्रेति । भान्ति । याः । ते । अग्ने । सूर्ये । रुचः । उद्यत इत्युत् - यतः । दिवम् ।
 आतन्वन्तीत्याँ - तन्वन्ति । रश्मिभिरिति रश्मि - भिः ॥ ताभिः । सर्वाभिः । रुचे । जनाय
 । नः । कृधि ॥ याः । वः । देवाः । सूर्ये । रुचः । गोषु । अश्वेषु । याः । रुचः ॥
 इन्द्राग्नी इतीन्द्र-अग्नी । ताभिः । सर्वाभिः । रुचम् । नः । धत्त । बृहस्पते ॥ रुचम् । नः
 । धेहि । 26

TS 5.7.6.4

ब्राह्मणेषु । रुचम् । राजस्विति राज - सु । नः । कृधि ॥ रुचम् । विश्वेषु । शूद्रेषु ।
 मयि । धेहि । रुचा । रुचम् ॥ द्वेधा । वै । अग्निम् । चिक्यान्स्य । यशः । इन्द्रियम् ।
 गच्छति । अग्निम् । वा । चितम् । ईजानम् । वा । यत् । एताः । आहुतीरित्या - हुतीः
 । जुहोति । आत्मन् । एव । यशः । इन्द्रियम् । धत्ते । ईश्वरः । वै । एषः । आर्तिम् ।
 आर्तोरित्या - अर्तोः । यः । अग्निम् । चिन्वन् । अधिक्रामतीत्यधि - क्रामति । तत् । त्वा
 । यामि । ब्रह्मणा । वन्दमानः । इति । वारुण्या । ऋचा । 27

TS 5.7.6.5

जुहुयात् । शान्तिः । एव । एषा । अग्नेः । गुप्तिः । आत्मनः । हविष्कृत इति हविः - कृतः
 । वै । एषः । यः । अग्निम् । चिनुते । यथा । वै । हविः । स्कन्दति । एवम् । वै ।
 एषः । स्कन्दति । यः । अग्निम् । चित्वा । स्त्रियम् । उपैतीत्युप - एति । मैत्रावरुण्येति
 मैत्रा - वरुण्या । अमिक्षया । यजेत् । मैत्रावरुणतामिति मैत्रा - वरुणताम् । एव । उपेति
 । एति । आत्मनः । अस्कन्दाय । यः । वै । अग्निम् । ऋतुस्थामित्यृतु - स्थाम् । वेद
 । ऋतुर्ऋतुरित्यृतुः - ऋतुः । अस्मै । कल्पमानः । एति । प्रतीति । एव । तिष्ठति ।

संवत्सर इति सं - वत्सरः । वै । अग्निः । 28

TS 5.7.6.6

ऋतुस्था इत्यृतु - स्थाः । तस्य । वसन्तः । शिरः । ग्रीष्मः । दक्षिणः । पक्षः । वरुषाः । पुच्छम् । शरत् । उत्तर इत्युत् - तरः । पक्षः । हेमन्तः । मध्यम् । पूर्वपक्षा इति पूर्व - पक्षाः । चितयः । अपरपक्षा इत्यपर - पक्षाः । पुरीषम् । अहोरात्राणीत्यहः-रात्राणि । इष्टकाः । एषः । वै । अग्निः । ऋतुस्था इत्यृतु - स्थाः । यः । एवम् । वेद । ऋतुरऋतुरित्यृतुः - ऋतुः । अस्मै । कल्पमानः । एति । प्रतीति । एव । तिष्ठति । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । वै । एतम् । ज्यैष्ठ्यकाम इति ज्यैष्ठ्य - कामः । नीति । अधत्त । ततः । वै । सः । ज्यैष्ठ्यम् । अगच्छत् । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । चिनुते () । ज्यैष्ठ्यम् । एव । गच्छति ॥ 29

(पृथिवीं यच्छ - यत् स्वयमातृणा उपधाय - धेह्यु - चा - ग्नि - श्चिनुते - त्रीणि च) (A6)

TS 5.7.7.1

यत् । आकूतादित्या - कूतात् । समसुस्रोदिति सं - असुस्रोत् । हृदः । वा । मनसः । वा । संभृतमिति सं - भृतम् । चक्षुषः । वा ॥ तम् । अनु । प्रेति । इहि । सुकृतस्येति सु - कृतस्य । लोकम् । यत्र । ऋषयः । प्रथमजा इति प्रथम-जाः । ये । पुराणाः ॥ एतम् । सधस्थेति सध - स्थ । परीति । ते । दुदामि । यम् । आवहादित्या - वहात् । शेवधिमिति शेव - धिम् । जातवेदा इति जात - वेदाः ॥ अन्वागन्तेत्यनु-आगन्ता । यज्ञपतिरिति यज्ञ-पतिः । वः । अत्र । तम् । स्म । जानीत । परमे । व्योमन्निति वि-ओमन् ॥ जानीतात् । एनम् । परमे । व्योमन्निति वि - ओमन् । देवाः । सधस्था इति सध - स्थाः । विद । रूपम् । अस्य ॥ यत् । आगच्छादित्या - गच्छात् । 30

TS 5.7.7.2

प॒थिभि॒रिति॑ प॒थि - भिः । दे॒व॒या॒नैरिति॑ दे॒व - या॒नैः । इ॒ष्टा॒पूर्ते॑ इती॒ष्टा-पूर्ते॑ । कृ॒णु॒तात् । आ॒विः । अ॒स्मै ॥ स॒म् । प्रेति॑ । च्य॒व॒द्धम् । अ॒न्विति॑ । स॒म् । प्रेति॑ । या॒त् । अ॒ग्रे । प॒थः । दे॒व॒या॒ना॒निति॑ दे॒व - या॒ना॒न् । कृ॒णु॒द्धम् ॥ अ॒स्मिन् । स॒ध॒स्थ॒ इति॑ स॒ध - स्थे । अधी॑ति । उत्त॑रस्मिन्नि॒त्युत् - त॒र॒स्मिन् । वि॒श्वे । दे॒वाः । यज॑मानः । च । सी॒द॒त् ॥ प्र॒स्त॒रेणेति॑ प्र - स्त॒रेण॑ । परि॒धि॒नेति॑ परि - धि॒ना । सु॒चा । वे॒द्या । च । ब॒रु॒हिषा॑ ॥ ऋ॒चा । इ॒मम् । य॒ज्ञम् । नः । व॒ह । सु॒वः । दे॒वेषु॑ । गन्त॑वे ॥ यत् । इ॒ष्टम् । यत् । प॒रा॒दा॒न॒मिति॑ प॒रा - दा॒नम् । यत् । दु॒त्तम् । या । च । दक्षि॑णा ॥ तत् । 31

TS 5.7.7.3

अ॒ग्निः । वै॒श्व॒क॒र्म॒ण॒ इति॑ वै॒श्व - क॒र्म॒णः । सु॒वः । दे॒वेषु॑ । नः । दु॒ध॒त् ॥ येन॑ । स॒ह॒स्र॑म् । व॒ह॑सि । येन॑ । अ॒ग्रे । स॒र्व॒वे॒द॒स॒मिति॑ स॒र्व - वे॒द॒स॒म् ॥ तेन॑ । इ॒मम् । य॒ज्ञम् । नः । व॒ह । सु॒वः । दे॒वेषु॑ । गन्त॑वे ॥ येन॑ । अ॒ग्रे । दक्षि॑णाः । यु॒क्ताः । य॒ज्ञम् । व॒ह॑न्ति । ऋ॒त्वि॒जः ॥ तेन॑ । इ॒मम् । य॒ज्ञम् । नः । व॒ह । सु॒वः । दे॒वेषु॑ । गन्त॑वे ॥ येन॑ । अ॒ग्रे । सु॒कृ॒त॒ इति॑ सु - कृ॒तः । प॒था । म॒धोः । धा॒राः । व्या॒न॒शु॒रिति॑ वि - आ॒न॒शुः ॥ तेन॑ । इ॒मम् । य॒ज्ञम् । नः । व॒ह । सु॒वः । दे॒वेषु॑ । गन्त॑वे () ॥ यत्र॑ । धा॒राः । अ॒न॒पे॒ता॒ इत्य॑न॒प - इ॒ताः । म॒धोः । घृ॒त॒स्य॑ । च । याः ॥ तत् । अ॒ग्निः । वै॒श्व॒क॒र्म॒ण॒ इति॑ वै॒श्व - क॒र्म॒णः । सु॒वः । दे॒वेषु॑ । नः । दु॒ध॒त् ॥ 32

(आ॒ग॒च्छा॒त् - त - द्वा॒न॒शु॒ स्ते॒नेम॑ँ॒ य॒ज्ञं नो॑ व॒ह सु॒व॒दे॒वेषु॑ गन्त॑वे - चतु॑र्दश च) (A7)

TS 5.7.8.1

याः । ते । अ॒ग्रे । स॒मि॒ध॒ इति॑ सं - इ॒धः । या॒नि । धा॒म । या । जि॒ह्वा । जा॒त॒वे॒द॒ इति॑ जा॒त॒वे॒दः । यः । अ॒र्चिः ॥ ये । ते । अ॒ग्रे । मे॒ड॒यः । ये । इ॒न्द्र॒वः । तेभिः॑ । आ॒त्मा॒न॑म् । चि॒नु॒हि । प्र॒जा॒न॒मिति॑ प्र - जा॒न॒न् ॥ उ॒थ्स॒न्न॒य॒ज्ञ इत्यु॑थ्स॒न्न - य॒ज्ञः । वै । ए॒षः । यत् ।

अग्निः । किम् । वा । अहं । एतस्य । क्रियते । किम् । वा । न । यत् । वै । अद्भ्युः
 । अग्नेः । चिन्वन् । अन्तरेतीयन्तः - एति । आत्मनः । वै । तत् । अन्तः । एति । याः
 । ते । अग्ने । समिध इति सं - इधः । यानि । 33

TS 5.7.8.2

धाम । इति । आह । एषा । वै । अग्नेः । स्वयंचितिरिति स्वयं - चितिः । अग्निः । एव ।
 तत् । अग्निम् । चिनोति । न । अद्भ्युः । आत्मनः । अन्तः । एति । चतस्रः । आशाः
 । प्रेति । चरन्तु । अग्रयः । इमम् । नः । यज्ञम् । नयतु । प्रजानन्निति प्र - जानन् ॥
 घृतम् । पिन्वन् । अजरम् । सुवीरमिति सु-वीरम् । ब्रह्म । समिदिति सं - इत् । भवति
 । आहुतीनामित्या - हुतीनाम् ॥ सुवर्गायेति सुवः - गायं । वै । एषः । लोकाय । उपेति
 । धीयते । यत् । कूर्मः । चतस्रः । आशाः । प्रेति । चरन्तु । अग्रयः । इति । आह । 34

TS 5.7.8.3

दिशः । एव । एतेन । प्रेति । जानाति । इमम् । नः । यज्ञम् । नयतु । प्रजानन्निति प्र -
 जानन् । इति । आह । सुवर्गस्येति सुवः - गस्यं । लोकस्यं । अभिनीत्या इत्यभि-नीत्यै ।
 ब्रह्म । समिदिति सं - इत् । भवति । आहुतीनामित्या - हुतीनाम् । इति । आह । ब्रह्मणा
 । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन् । यत् । ब्रह्मण्वत्येति ब्रह्मणं -
 वत्या । उपदधातीत्युप - दधाति । ब्रह्मणा । एव । तत् । यजमानः । सुवर्गमिति सुवः -
 गम् । लोकम् । एति । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्य
 । प्रजा इति प्र - जाः । पशवः । छन्दांसि । रूपम् । सर्वान् । वर्णान् । इष्टकानाम् ()
 । कुर्यात् । रूपेण । एव । प्रजामिति प्र - जाम् । पशून् । छन्दांसि । अवेति । रुन्धे ।
 अथो इति । प्रजाभ्य इति प्र - जाभ्यः । एव । एनम् । पशुभ्य इति पशु-भ्यः । छन्दोभ्य
 इति छन्दः - भ्यः । अवरुद्धयेत्येव - रुद्धयं । चिनुते ॥ 35

(यान्य - ग्रय इत्याहे - ष्टकानां - षोडश च) (A8)

TS 5.7.9.1

मयि॑ । गृह्णामि॑ । अग्रे॑ । अग्निम् । रायः॑ । पोषाय॑ । सुप्रजा॑स्त्वायेति॑ सुप्रजाः - त्वाय॑ ।
सुवीर्यायेति॑ सु - वीर्याय॑ ॥ मयि॑ । प्रजामिति॑ प्र - जाम् । मयि॑ । वर्चः॑ । दधामि॑ । अरि॑ष्टाः
। स्याम् । तनुवा॑ । सुवीरा॑ इति॑ सु - वीराः॑ ॥ यः । नः॑ । अग्निः॑ । पित॑रः । ह॒वि॒स्विति॑ ह॒व
- सु । अ॒न्तः । अ॒म॒र्त्यः । म॒र्त्यान् । आ॒वि॒वेशे॒त्या॑ - वि॒वेश॑ ॥ तम् । आ॒त्मन् । प॒रीति॑ ।
गृह्णी॑महे । व॒यम् । मा । सः । अ॒स्मान् । अ॒व॒हाये॒त्य॑व - हाय॑ । प॒रेति॑ । गा॒त् ॥ यत् ।
अ॒द्भ्युः । आ॒त्मन् । अ॒ग्निम् । अ॒गृही॒त्वा । अ॒ग्निम् । चि॒नुया॒त् । यः । अ॒स्य । स्वः ।
अ॒ग्निः । तम् । अ॒पीति॑ । 36

TS 5.7.9.2

यज॑मानाय । चि॒नुया॒त् । अ॒ग्निम् । खलु॑ । वै । प॒शवः॑ । अनु॑ । उपेति॑ । तिष्ठ॑न्ते ।
अ॒प॒क्रामु॑का इत्य॑प - क्रामु॑काः । अ॒स्मात् । प॒शवः॑ । स्युः॑ । मयि॑ । गृह्णामि॑ । अग्रे॑ ।
अ॒ग्निम् । इति॑ । आ॒ह । आ॒त्मन् । ए॒व । स्वम् । अ॒ग्निम् । दा॒धार॑ । न । अ॒स्मात् ।
। प॒शवः॑ । अ॒पेति॑ । क्राम॑न्ति । ब्रह्म॑वादि॒न् इति॑ ब्रह्म॑वादि॒नः । व॒दन्ति॑ । यत् । मृ॒दा ।
च॒ । आ॒पः । च॒ । अ॒ग्नेः । अ॒नाद्य॑म् । अथ॑ । कस्मा॑त् । मृ॒दा । च॒ । अ॒द्भिरि॒त्य॑त् -
भिः । च॒ । अ॒ग्निः । ची॒यते॑ । इति॑ । यत् । अ॒द्भिरि॒त्य॑त् - भिः । सं॒यौती॑ति सं - यौति॑ । 37

TS 5.7.9.3

आ॒पः । वै । सर्वाः॑ । दे॒वताः॑ । दे॒वता॑भिः । ए॒व । ए॒नम् । स॒मिति॑ । सृ॒जति॑ । यत् ।
मृ॒दा । चि॒नोति॑ । इ॒यम् । वै । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॑रः । अ॒ग्निना॑ । ए॒व । तत् । अ॒ग्निम् ।
चि॒नोति॑ । ब्रह्म॑वादि॒न् इति॑ ब्रह्म॑वादि॒नः । व॒दन्ति॑ । यत् । मृ॒दा । च॒ । अ॒द्भिरि॒त्य॑त् - भिः
। च॒ । अ॒ग्निः । ची॒यते॑ । अथ॑ । कस्मा॑त् । अ॒ग्निः । उ॒च्यते॑ । इति॑ । यत् । छ॒न्दो॑भिरिति॑

छन्दः - भिः । चिनोति । अग्रयः । वै । छन्दांसि । तस्मात् । अग्निः । उच्यते । अथो
इति । इयम् । वै । अग्निः । वैश्वानरः । यत् । 38

TS 5.7.9.4

मृदा । चिनोति । तस्मात् । अग्निः । उच्यते । हिरण्येष्टका इति हिरण्य - इष्टकाः । उपेति ।
दधाति । ज्योतिः । वै । हिरण्यम् । ज्योतिः । एव । अस्मिन् । दधाति । अथो इति । तेजः
। वै । हिरण्यम् । तेजः । एव । आत्मन् । धत्ते । यः । वै । अग्निम् । सर्वतोमुखमिति
सर्वतः - मुखम् । चिनुते । सर्वासु । प्रजास्विति प्र - जासु । अन्नम् । अत्ति । सर्वाः । दिशः ।
अभीति । जयति । गायत्रीम् । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । त्रिष्टुभम् । दक्षिणतः । जगतीम्
। पश्चात् । अनुष्टुभमित्यनु-स्तुभम् । उत्तरत इत्युत्-तरतः । पङ्क्तिम् । मद्ध्यम् । एषः । वै ()
। अग्निः । सर्वतोमुख इति सर्वतः - मुखः । तम् । यः । एवम् । विद्वान् । चिनुते । सर्वासु
। प्रजास्विति प्र-जासु । अन्नम् । अत्ति । सर्वाः । दिशः । अभीति । जयति । अथो इति ।
दिशि । एव । दिशम् । प्रेति । वयति । तस्मात् । दिशि । दिक् । प्रोतेति प्र - उता ॥ 39

(अपि-संयौति-वैश्वानरो य-देष वै-पञ्चविंशतिश्च) (A9)

TS 5.7.10.1

प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । अग्निम् । असृजत् । सः । अस्मात् । सृष्टः । प्राङ् । प्रेति
। अद्रवत् । तस्मै । अश्वम् । प्रतीति । आस्यत् । सः । दक्षिणा । एति । अवर्तत्
। तस्मै । वृष्णिम् । प्रतीति । आस्यत् । सः । प्रत्यङ् । एति । अवर्तत् । तस्मै ।
ऋषभम् । प्रतीति । आस्यत् । सः । उदङ् । एति । अवर्तत् । तस्मै । बस्तम् । प्रतीति
। आस्यत् । सः । ऊर्ध्वः । अद्रवत् । तस्मै । पुरुषम् । प्रतीति । आस्यत् । यत्
। पशुशीर्षाणीति पशु - शीर्षाणि । उपदधातीत्युप - दधाति । सर्वतः । एव । एनम् । 40

TS 5.7.10.2

अ॒व॒रु॒द्धये॒त्य॒व - रु॒द्धयं॑ । चि॒नु॒ते । ए॒ताः । वै । प्रा॒णभृ॒त इति॑ प्रा॒ण - भृ॒तः । चक्षु॑ष्मतीः । इष्ट॑काः । यत् । प॒शु॒शी॒रू॒षाणी॑ति प॒शु - शी॒रू॒षाणि॑ । यत् । प॒शु॒शी॒रू॒षाणी॑ति प॒शु - शी॒रू॒षाणि॑ । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प - द॒धा॒ति । ताभिः॑ । ए॒व । यज॑मानः । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । प्रेति॑ । अ॒नि॒ति । अथो॑ इति॑ । ताभिः॑ । ए॒व । अ॒स्मै । इ॒मे । लो॒काः । प्रेति॑ । भा॒न्ति । मृ॒दा । अ॒भि॒लि॒प्ये॒त्य॒भि - लि॒प्यं । उ॒पेति॑ । द॒धा॒ति । मे॒द्व्य॒त्वाये॑ति मे॒द्व्य॒त्वाय॑ । प॒शुः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । अ॒न्नम् । प॒शवः॑ । ए॒षः । ख॒लु । वै । अ॒ग्निः । यत् । प॒शु॒शी॒रू॒षाणी॑ति प॒शु-शी॒रू॒षाणि॑ । यम् । का॒मये॑त । क॒नीयः॑ । अ॒स्य । अ॒न्नम् । 41

TS 5.7.10.3

स्या॒त् । इति॑ । स॒त॒रामि॑ति सं - त॒राम् । तस्य॑ । प॒शु॒शी॒रू॒षाणी॑ति प॒शु - शी॒रू॒षाणि॑ । उ॒पेति॑ । द॒द्व्या॒त् । क॒नीयः॑ । ए॒व । अ॒स्य । अ॒न्नम् । भ॒वति॑ । यम् । का॒मये॑त । स॒माव॑त् । अ॒स्य । अ॒न्नम् । स्या॒त् । इति॑ । म॒द्व्य॒तः । तस्य॑ । उ॒पेति॑ । द॒द्व्या॒त् । स॒माव॑त् । ए॒व । अ॒स्य । अ॒न्नम् । भ॒वति॑ । यम् । का॒मये॑त । भू॒यः । अ॒स्य । अ॒न्नम् । स्या॒त् । इति॑ । अ॒न्तेषु॑ । तस्य॑ । व्यु॒दू॒ह्येति॑ वि - उ॒दू॒ह्यं । उ॒पेति॑ । द॒द्व्या॒त् । अ॒न्ततः॑ । ए॒व । अ॒स्मै । अ॒न्नम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । भू॒यः । अ॒स्य । अ॒न्नम् । भ॒वति॑ () ॥ 42

(ए॒न- म॒स्यान्नं॑ - भू॒योऽस्याऽन्नं॑ भवति) (A10)

TS 5.7.11.1

स्ते॒गान् । द॒ष्ट्राभ्या॑म् । म॒ण्डू॒कान् । जं॒भ्येभिः॑ । आ॒द॒काम् । खा॒देन॑ । ऊ॒र्जम् । स॒सू॒देने॑ति सं-सू॒देन॑ । अ॒रण्य॑म् । जा॒न्बी॒लेन॑ । मृ॒दम् । ब॒र्स्वेभिः॑ । श॒र्करा॑भिः । अ॒व॒काम् । अ॒व॒काभिः॑ । श॒र्करा॑म् । उ॒त्सा॒देने॑त्यु॒त् - सा॒देन॑ । जि॒ह्वाम् । अ॒व॒क्र॒न्देने॑त्य॒व - क्र॒न्देन॑ । ता॒लुम् । स॒र॒स्वती॑म् । जि॒ह्वा॒ग्रेणे॑ति जि॒ह्वा - अ॒ग्रेण॑ ॥ 43

(स्तेगान् - द्वाविंशतिः) (A11)

TS 5.7.12.1

वाज॑म् । ह॒नू॒भ्या॒मिति॑ ह॒नु॑ - भ्या॒म् । अ॒पः । आ॒स्ये॑न । आ॒दि॒त्यान् । श्मश्रु॑भिरिति॑ श्मश्रु॑
- भिः । उ॒प॒या॒ममि॒त्युप॑ - या॒मम् । अध॑रेण । ओ॒ष्ठे॑न । सत् । उत्त॑रेणेत्युत् - त॒रेण॑ ।
अन्त॑रेण । अ॒नू॒का॒शमि॒त्यनु॑ - का॒शम् । प्र॒का॒शेनेति॑ प्र - का॒शेन॑ । बा॒ह्यम् । स्त॒न॒यि॒त्नुम् ।
नि॒र्बा॒धेनेति॑ निः-बा॒धेन॑ । सू॒र्या॒ग्नी इति॑ सू॒र्य-अ॒ग्नी । चक्षु॑भ्या॒मिति॑ चक्षुः - भ्या॒म् । वि॒द्युता॒विति॑ वि
- द्यु॒तौ । क॒नान॑काभ्याम् । अ॒शनि॑म् । म॒स्तिष्के॑ण । ब॒लम् । म॒ज्जभिरिति॑ म॒ज्ज - भिः ॥ 44

(वाजं पञ्चविंशतिः) (A12)

TS 5.7.13.1

कूर्मान् । शृ॒फैः । अ॒च्छला॑भिः । क॒पिञ्ज॑लान् । साम॑ । कु॒ष्ठिका॑भिः । ज॒वम् । जङ्घा॑भिः ।
अ॒ग॒दम् । जानु॑भ्या॒मिति॑ जानु॑-भ्या॒म् । वी॒र्य॑म् । कु॒हाभ्या॑म् । भ॒यम् । प्र॒चाला॑भ्या॒मिति॑ प्र -
चाला॑भ्या॑म् । गु॒हा । उ॒प॒प॒क्षाभ्या॑मि॒त्युप॑ - प॒क्षाभ्या॑म् । अ॒श्विनौ । अ॒श्वि॑भ्याम् । अ॒दि॒तिम् ।
शी॒र्ष्णा । नि॒र॒ऋ॒तिमि॒ति निः - ऋ॒तिम् । नि॒र्जाल॑म॒केनेति॑ निः-जाल॑म॒केन॑ । शी॒र्ष्णा ॥ 45

(कूर्मान्-त्रयोविंशतिः) (A13)

TS 5.7.14.1

यो॒क्र॑म् । गृ॒द्धा॑भिः । यु॒गम् । आ॒न॒ते॒नेत्या॑ - न॒तेन॑ । चि॒त्त॑म् । म॒न्या॑भिः । सु॒क्र॒ऋ॒शानि॑ति॑
सं - क्रो॒शान् । प्रा॒णैरिति॑ प्र - अ॒नैः । प्र॒का॒शेनेति॑ प्र - का॒शेन॑ । त्वच॑म् । प॒रा॒का॒शेनेति॑ प॒रा
- का॒शेन॑ । अ॒न्त॑राम् । म॒श॒कान् । के॒शैः । इ॒न्द्र॑म् । स्व॒प॒सेति॑ सु - अ॒प॒सा । व॒हेन॑ ।

बृहस्पति॑म् । शकु॒नि॒सा॒देनेति॑ शकुनि - सा॒देनं॑ । रथ॑म् । उ॒ष्णिहा॑भिः ॥ 46

(योक्त्र - मेक॑विंशतिः) (A14)

TS 5.7.15.1

मि॒त्रावरु॑णा॒विति॑ मि॒त्रा - वरु॑णौ । श्रो॒णीभ्या॑मिति॑ श्रो॒णि - भ्या॑म् । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र - अ॒ग्नी । शि॒खण्डा॑भ्या॑म् । इन्द्रा॑बृहस्पती॑ इतीन्द्रा॑ - बृहस्पती॑ । ऊ॒रुभ्या॑मित्यू॒रु - भ्या॑म् । इन्द्रा॑विष्णू॒ इतीन्द्रा॑ - विष्णू॑ । अ॒ष्टीव॑द्भ्या॒मित्य॑ष्टीवत् - भ्या॑म् । स॒वितार॑म् । पु॒च्छेन॑ । ग॒न्धर्वा॑न् । शे॒पेन॑ । अ॒प्सर॑सः । मु॒ष्काभ्या॑म् । प॒वमान॑म् । पा॒युना॑ । प॒वित्र॑म् । पो॒त्राभ्या॑म् । आ॒क्रम॑ण॒मित्या॑ - क्रम॑णम् । स्थू॒राभ्या॑म् । प्र॒ति॒क्रम॑ण॒मिति॑ प्रति - क्रम॑णम् । कु॒ष्ठाभ्या॑म् ॥ 47

(मि॒त्रावरु॑णौ - द्वाविं॑शतिः) (A15)

TS 5.7.16.1

इन्द्र॑स्य । क्रो॒डः । अदि॑त्यै । पा॒ज॒स्य॑म् । दि॒शाम् । ज॒त्रवः॑ । जी॒मूतान्॑ । हृ॒दयो॑प॒शाभ्या॑मिति॑ हृदय - औ॒प॒शाभ्या॑म् । अ॒न्तरि॑क्षम् । पु॒रित॑ता । नभः॑ । उ॒दर्ये॑ण । इन्द्रा॑णीम् । प्ल॒ीहा । व॒ल्मीका॑न् । क्लो॒म्ना । गि॒रीन् । प्ल॒शिभि॑रिति॑ प्ल॒शि-भिः॑ । स॒मुद्र॑म् । उ॒दरे॑ण । वै॒श्वान॑रम् । भस्म॑ना ॥ 48

(इन्द्र॑स्य - द्वाविं॑शतिः) (A16)

TS 5.7.17.1

पू॒ष्णः । व॒निष्ठुः॑ । अ॒न्धा॒हेरि॑त्य॒न्ध-अ॒हेः । स्थू॒रगु॑देति॑ स्थूर - गु॒दा । सर्पा॑न् । गु॒दाभिः॑ । ऋ॒तून् । पृ॒ष्टीभि॑रिति॑ पृ॒ष्टि - भिः॑ । दि॒वम् । पृ॒ष्ठेन॑ । वसू॑नाम् । प्र॒थ॒मा । की॒कसा॑ । रु॒द्राणा॑म्

। द्वितीयौ । आदित्यानाम् । तृतीयौ । अङ्गिरसाम् । चतुर्थी । साद्व्यानाम् । पञ्चमी ।
विश्वेषाम् । देवानाम् । षष्ठी ॥ 49

(पूष्ण - श्वतुर्विंशतिः) (A17)

TS 5.7.18.1

ओजः । ग्रीवाभिः । निरुऋतिमिति निःऋतिम् । अस्थभिरित्यस्थ-भिः । इन्द्रम् । स्वपसेति
सु - अपसा । वहेन । रुद्रस्य । विचल इति वि - चलः । स्कन्धः । अहोरात्रयोरित्यहः -
रात्रयोः । द्वितीयः । अर्द्धमासानामित्यर्द्ध - मासानाम् । तृतीयः । मासाम् । चतुर्थः ।
ऋतूनाम् । पञ्चमः । सवत्सरस्येति सं - वत्सरस्य । षष्ठः ॥ 50

(ओजो - विंशतिः) (A18)

TS 5.7.19.1

आनन्दमित्या - नन्दम् । नन्दथुना । कामम् । प्रत्यासाभ्यामिति प्रति - आसाभ्याम् । भयम् ।
शित्तिमभ्यामिति शित्तिम - भ्याम् । प्रशिषमिति प्र - शिषम् । प्रशासाभ्यामिति प्र - शासाभ्याम्
। सूर्याचन्द्रमसाविति सूर्या - चन्द्रमसौ । वृक्याभ्याम् । श्यामशबलाविति श्याम - शबलौ ।
मतस्त्राभ्याम् । व्युष्टिमिति वि-उष्टिम् । रूपेण । निम्मुक्तिमिति नि-मुक्तिम् । अरूपेण ॥ 51

(आनन्दः - षोडश) (A19)

TS 5.7.20.1

अहः । मासेन । रात्रिम् । पीवसा । अपः । यूषेण । घृतम् । रसेन । श्याम् । वसंया
। दूषीकाभिः । हादुनिम् । अश्रुभिरित्यश्रु - भिः । पृष्वांम् । दिवम् । रूपेण । नक्षत्राणि

। प्र॒तिरूपेणेति॑ प्र॒ति - रू॒पेण॑ । पृ॒थि॒वीम् । च॒र्मणा॑ । छ॒वीम् । छ॒व्या॑ । उ॒पाकृ॑तायेत्युप -
आकृ॑ताय । स्वा॒हा॑ । आल॑ब्धायेत्या - ल॒ब्धा॒य॒ । स्वा॒हा॑ । हु॒ताय॑ । स्वा॒हा॑ ॥ 52

(अ॒हर - ष्टा॒विंश॑तिः) (A20)

TS 5.7.21.1

अ॒ग्नेः । प॒क्ष॒तिः । सर॑स्वत्यै । नि॒पक्ष॑तिरिति नि-प॒क्ष॒तिः । सोम॑स्य । तृ॒तीया॑ । अ॒पाम् ।
च॒तु॒र्थी । ओष॑धीनाम् । प॒ञ्चमी॑ । स॒व॒त्स॒रस्येति॑ सं - व॒त्स॒रस्य॑ । ष॒ष्ठी । म॒रुता॑म् । स॒प्तमी॑ ।
बृ॒ह॒स्प॒तेः । अ॒ष्टमी॑ । मि॒त्रस्य॑ । न॒वमी॑ । वरु॑णस्य । द॒शमी॑ । इन्द्र॑स्य । ए॒का॒द॒शी । वि॒श्वेषा॑म्
। दे॒वाना॑म् । द्वा॒द॒शी । द्यावा॑पृथि॒व्योरिति॑ द्यावा॑-पृथि॒व्योः । पा॒र्श्वम् । य॒मस्य॑ । पा॒टूरः ॥ 53

(अ॒ग्ने-रेका॒न्न त्रिं॒शत्) (A21)

TS 5.7.22.1

वा॒योः । प॒क्ष॒तिः । सर॑स्वतः । नि॒पक्ष॑तिरिति नि - प॒क्ष॒तिः । च॒न्द्रम॑सः । तृ॒तीया॑ । नक्ष॑त्राणाम्
। च॒तु॒र्थी । स॒वि॒तुः । प॒ञ्चमी॑ । रु॒द्रस्य॑ । ष॒ष्ठी । स॒र्पाणा॑म् । स॒प्तमी॑ । अ॒र्य॒म्णः । अ॒ष्टमी॑
। त्व॒ष्टुः । न॒वमी॑ । धा॒तुः । द॒शमी॑ । इन्द्रा॑ण्याः । ए॒का॒द॒शी । अ॒दि॒त्यै । द्वा॒द॒शी ।
द्यावा॑पृथि॒व्योरिति॑ द्यावा॑ - पृथि॒व्योः । पा॒र्श्वम् । य॒म्यै । पा॒टूरः ॥ 54

(वा॒यो - ष्टा॒विंश॑तिः) (A22)

TS 5.7.23.1

प॒न्था॑म् । अ॒नू॒वृ॒ग्भ्या॑मित्य॒नू॒वृक् - भ्या॑म् । संत॑तिमिति सं-त॒तिम् । स्ना॒व॒न्या॑भ्याम् । शु॒कान्
। पि॒त्तेन॑ । ह॒रि॒माण॑म् । य॒क्रा । ह॒ली॒क्ष्णान् । पा॒प॒वा॒तेनेति॑ पाप - वा॒तेन॑ । कू॒र॒मान् ।

शकभिरिति शकं - भिः । श्वर्तान् । ऊवद्वयेन । शुनः । विशसनेनेति वि - शसनेन । सर्पान् ।
लोहितगन्धेनेति लोहित - गन्धेन । वयांसि । पक्वगन्धेनेति पक्व - गन्धेन । पिपीलिकाः ।
प्रशादेनेति प्र - शादेन ॥ 55

(पन्थां - द्वाविंशतिः) (A23)

TS 5.7.24.1

क्रमैः । अतीति । अक्रमीत् । वाजी । विश्वैः । देवैः । यज्ञियैः । सविदान इति सं -
विदानः ॥ सः । नः । नय । सुकृतस्येति सु - कृतस्य । लोकम् । तस्य । ते । वयम् ।
स्वधयेति स्व-धया । मदेम् ॥ 56

(क्रमै - रुष्टादश) (A24)

TS 5.7.25.1

द्यौः । ते । पृष्ठम् । पृथिवी । सुधस्थमिति सुध - स्थम् । आत्मा । अन्तरिक्षम् । समुद्रः ।
योनिः । सूर्यः । ते । चक्षुः । वातः । प्राण इति प्र - अनः । चन्द्रमाः । श्रोत्रम् ।
मासाः । च । अर्द्धमासा इत्यर्द्ध - मासाः । च । पर्वाणि । ऋतवः । अङ्गानि । सवत्सर
इति सं - वत्सरः । महिमा ॥ 57

(द्यौ - पञ्चविंशतिः) (A25)

TS 5.7.26.1

अग्निः । पशुः । आसीत् । तेन । अयजन्त । सः । एतम् । लोकम् । अजयत् । यस्मिन् ।
अग्निः । सः । ते । लोकः । तम् । जेष्यसि । अथ । अवेति । जिघ्र । वायुः । पशुः ।
आसीत् । तेन । अयजन्त । सः । एतम् । लोकम् । अजयत् । यस्मिन् । वायुः । सः

। ते । लोकः । तस्मात् । त्वा । अन्तः । एष्यामि । यदि । न । अवजिघ्रसीत्यव-जिघ्रसि
। आदित्यः । पशुः । आसीत् । तेन । अयजन्त । सः । एतम् । लोकम् । अजयत् ।
यस्मिन् () । आदित्यः । सः । ते । लोकः । तम् । जेष्यसि । यदि । अवजिघ्रसीत्यव
- जिघ्रसि ॥ 58

(यस्मिन् - नष्टौ च) (A26)

praSna korvai with starting padams of 1 to 26 anuvAkams :-

(यो वा अयथादेवत् - न्त्वामग्न - इन्द्रस्य - चित्ति - यथा वै - वयो वै - यदाकूताद् - यास्ते
अग्ने - मयि गृह्णामि - प्रजापतिः सोऽस्मात् - स्तेगान् - वाजं - कूर्मान् - योक्रं - मित्रावरुणा
- विन्द्रस्य - पूष्ण - ओजं - आनन्द - महं - रग्ने - वायोः - पन्थां - क्रमै - द्यौस्ते - ऽग्निः
पशुरासीत् - षड्विंशतिः)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(यो वा - एवाऽऽहुति - मभवन् - पृथिभि - रवरुध्या - ऽऽनुन्द - मष्टौ पञ्चशत्)

first and last padam of seventh praSnam of 5th kANDam :-

(यो वा अयथादेवत् - यद्यवजिघ्रसि)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पञ्चमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः समाप्तः ॥

॥ इति पञ्चमं काण्डं ॥ = = = = =